

S. ALPHONSI
DE LIGORIO

HOMO
APOSTOLICUS

I

BX1757
L5
v. 1
1895

009336

EX LIBRIS
HEMETHERII VALVERDE TELLEZ
Episcopi Leonensis

1080016023

HE

HOMO APOSTOLICUS

I

HOMO APOSTOLICUS

INSTRUCTUS IN SUA VOCATIONE

AD AUDIENDAS CONFESSIONES

SIVE

PRAXIS ET INSTRUCTIO CONFESSARIORUM

AUCTORE

S. ALPHONSO DE LIGORIO

Doctore S. Ecclesiae

EDITIO NOVA

TOMUS PRIMUS

Capilla Alfonsina
Biblioteca Universitaria

UNIVERSIDAD DE NUEVO LEÓN
Biblioteca Valverde y Tellez

PARISIIS

APUD LUDOVICUM VIVÈS, BIBLIOPOLAM EDITOREM

13, VIA VULGO DICTA DELAMBRE, 13

—
MDCCCXCV

45907

BX 1757

L5

v.1

1895

HOMO APOSTOLICUS

INTRODUCTIO

Non mediocri profecto in cœlis nonabuntur præmio, et certam sibi æternam quam operabuntur salutem confessarii partes suas bene gerentes, qui operam ad peccatorum salutem impendunt. Nos Jacobus apostolus his perspicuis verbis certos facit: *Qui converti fecerit peccatorem ab errore via suæ, salvabit animam ejus* (nempe suam ipsius convertentis, ut loquitur textus græcus) *a morte, et operiet multitudinem peccatorum.* Ep. cap. 5. v. 20. Sed ingemiscit Mater Ecclesia tot filiorum suorum perditionem malorum confessariorum culpa; in eorum enim bona aut mala agendi ratione potissimum populorum salus aut pernicietas sita sunt. *Dentur idonei confessarii* (aiebat s. Pius V.), *ecce omnium christianorum plena reformatio.* Pro certo igitur habendum est, quod si in omnibus confessariis ea scientia, et ea morum integritas reperiretur, quam tantum ministerium exposcit, non esset tot peccatorum sordibus mundus ita contaminatus, nec infernus adeo in dies inimabus repletur. Pro bonitate autem non hic expostulatur illa habitualis tantum, qua simpliciter homo in statu gratiæ constituitur, sed positiva, nempe quæ per virtutum exercitium comparatur, sicut pœnitentiæ ministrum docet; qui duplicis alimenti opus habet; uno, ut vitam suam sustentet, altero, ut prolem nutriat. Et enim confessarius aliorum conscientias dirigere de-

bet, quin aut nimia indulgentia, aut immoderato rigore erret: tot vulnera sibi attrahenda sunt, quin se inquinat: cum mulieribus et adolescentulis versandum sibi erit, lapsus eorum in confessionibus maxime pudentos auscultando, quin nec minimum capiat sibi detrimenti: fortitudine cum hominibus præclaris utendum erit, quin cujusvis respectu moveatur. Denique totus caritatem mansuetudinem, et prudentiam redolere debet. Itaque, ut has omnes adimpleat partes, non vulgari opus est probitate, ad quam nemo attinget, si, quotidiana meditatione coadjuvante, in oratione versatus non sit: aliter carebit luce et gratiis huic muneri rite exercendo necessariis, quod (ut dici solet) humeris angelicis etiam formidandum esset.

Præter morum probitatem, confessarius, cum ipse sit conscientiarum iudex, tenetur etiam, ut supra attigimus, scientia ad recte iudicandum esse præditus. Propterea non tantum ea ad meram praxim spectantia, sed etiam animadversiones notabiliores, et scitu magis necessarias super præcipuis Moralis tractatibus, in hoc brevi opere colligenda duxi; definitiones, principia, textus tum civiles, tum canonicos, item sanctiones pontificum, et sacr. congreg. declarationes, ac insuper doctrinas magis necessarias magisque acceptas, adnotando; materias enim, quæ diligentiori indigent disceptatione, ad opus

009396

morale quod in duobus tomis distinctum in lucem edidi, recurat, ubi eos suis rationibus, et cum citatione locorum auctorum, qui de illis tractant, fuse discussas reperiet. Hic solummodo breviter et delibabimus, quantum satis erit, ut lectoris diligentia excitetur ad eas librandas. Nonnullæ sententiæ, quas hic secuti sumus alicui forsitan aut nimis rigidæ, aut nimis benignæ videbuntur; sed obstetare hunc, ut antequam hac nota eas damnet, præfatum. Opus in tri-

bus tomis distributum grandioris molis (quod semel Neapoli, et pluries Venetiis (*) typis datum est) revolvat, cujus loci frequenter hic citantur, quia fuse rationes, et doctorum, qui eas defundunt, auctoritates ibi legendo, minime alienas, nec rationi temere innixas sibi visum iri, pro certo spero.

Quoties in præsentis opere adspiciuntur citationes, ullo allato auctore, ex nostra Theologia Morali lector sciat esse desumptas.

TRACTATUS I.

DE CONSCIENTIA

1. Regula remota et proxima bene agendi.

2. Variæ conscientiarum distinctiones

1. Prima regula bene agendi est lex divina, cui postea debet se uniformare conscientia: sed quia bonitas aut malitia actionis talis nobis apparet, qualem eam conscientia apprehendit; hinc fit, quod regula remota, sive materialis, nostrarum operationum, est lex divina; proxima vero et formalis est conscientia, ut docet s. Thomas (1) sic loquens: *Ratio humana est regula voluntatis humanæ, ex qua ejus bonitas mensuratur. Et apertius alibi (2). Actus humanus indicatur virtuosus, vel vitiosus, secundum bonum apprehensum, in quod voluntas fertur, et non secundum materiale objectum actus.* Qua de re in hoc primo tractatu agemus de conscientia, in sequenti vero de lege.

2. Sermonem faciens de conscientia oportet plura distinguere. Oportet I. distinguere conscientiam a synderesi. Synderesis est *notio principiorum universalium*, nempe, Deus est honorandus; malum est fugiendum; quod tibi non vis, alteri ne feceris, etc. Conscientia vero est indicium

(*) Nunc autem typis meis illud edidi in quatuor tomis in 4° distributum, imo omnia s. Auctoris opera dogmatica, mo-

practicum, quod ab hujusmodi principis formatur circa præsentis operationes, quæ hic et nunc agendæ sunt, aut vitandæ, secundum præsentis circumstantias; quapropter definitur conscientia. *Dictamen rationis, quo indicamus aliquid hic et nunc agendum, vel fugiendum.* 2. Distinguenda sunt varia conscientiarum genera, quæ possunt accidere, nimirum conscientia *recta, erronea, perplexa, scrupulosa, dubia, et probabilis.* De singulis hic cum distinctione nobis erit loquendum.

CAPUT I.

DE CONSCIENTIA RECTA, ERRONEA, PERPLEXA, ET SCRUPULOSA

3. De conscientia recta.

4. Erronea.

5. Si detur ignorantia præceptorum naturalium.

6. Si quis æstimat desiderium pravum non esse peccatum.

7. De conscientia perplexa.

8. ad II. De conscientia scrupulosa.

3. Conscientia *recta* est quæ dictat rei veritatem, contra quam qui operatur, certe peccat.

4. *Erronea* est quæ dictat falsitatem. Hæc dividitur in invincibilem et

ralia et ascetica voluminibus LVIII. in 12.

(1) I. 2. q. 19. a. 4. — (2) Quodlib. 3. a. 27.

vincibilem, sive culpabilem. *Invincibilis* est cum nulla erroris dubitatio in mentem occurrit, et juxta istam nos tenemur tunc ad operandum; (cum enim hæc sit regula proxima sicut superius dictum est) nostrarum operationum, juxta illius dictamen nobis operandum. *Vincibilis* est cum in mentem occurrit erroris dubitatio, et obligatio errorem vincendi, ac insuper negligitur ordinaria (non autem maxima) quæ debet adhiberi diligentia ad veritatem inquirendam. Qui cum hujusmodi conscientia operatur, semper peccat, sive juxta, sive contra conscientiam operetur.

5. Quæritur hic, an possit dari ignorantia invincibilis circa præcepta naturalia. Cum ignorantia est invincibilis, est etiam inculpabilis, sicut constat ex propos. 2. Michaelis Baii proscripta ab Alexandro VIII: *Tametsi detur ignorantia invincibilis juris naturæ, hæc in statu naturæ lapsæ non excusat a peccato formalis.* Idem quoque dixit M. Nicolius (in diss. de prob. ad fin. epist. 5. Montaltii apud Cont. Tournely tom. 1. pag. 42. in fin.) sub nomine Wentrochii dicens, talem ignorantiam esse penam peccati originalis. Sed hoc jam contra Baium proscriptum est. Restat igitur videndum an detur ignorantia invincibilis circa præcepta naturalia. Respondemus cum communi (contra Sinnichium, et alios pauciores), quam tuentur s. Antoninus, Sotus, Maldonatus, Suarez, Azorius, Sanchez, Gammachæus, Duvalius, Wigandt, Gonet (qui merito vocat contrariam singularem, et improbabilem), et multi alij, inter quos numeratur doctissimus cardin. Gotti (1), adhibendam esse distinctionem inter prima principia, et conclusiones immediatas a conclusionibus mediatis. Hoc posito, dicimus cum allata sententia circa prima principia, seu cir-

(1) To. 2. q. 1. dub. 4. n. 17. ex. d. Th. 1. 2. q. 19. a. 6. Adde Tourna. mor. tom. 1. pag. 44., qui citat d. Thom. et d. Aug. Adde Mercorum lib. de praxi

ca præcepta principaliora legis naturalis, quæ sunt ex se nota, et a synderesi dictata, ut superius diximus, *Deus est colendus; quod tibi non vis, etc.*, non potest dari ignorantia invincibilis. Circa vero conclusiones immediatas, seu proxime deductas a principiis, qualia sunt præcepta Decalogi, nec datur ignorantia invincibilis, nisi in rudibus, et ad breve tempus, vel nisi addita aliqua circumstantia apparenter coonestante. Circa autem conclusiones mediatas, sive remotas, discursu a præceptis Decalogi deductas, ut sunt præcepta de non faciendis usuris, de scandalis vitandis, et alia id genus, circa has dicimus posse dari ignorantiam invincibilem, et inculpabilem, tunc cum adhibita communi, quam debet (ut diximus), diligentia, non potest dubium vincere. Vide in nostra Morali (2), ubi hoc multis auctoritatibus d. Thomæ comprobatum est; et p. Lacroix (3) confirmat hoc idem auctoritatibus s. Bonaventuræ et Alberti Magni. Idque confirmatur ex eadem allata pro. 2. ex Baianis proscriptis, ubi animadvertitur, Ecclesiam aut sentire, aut valde probabile esse tenere, quod detur ignorantia invincibilis etiam circa legem naturalem; nam si teneret contrarium, non declarasset ignorantiam invincibilem excusare hominem a peccato, quia damnasset propositionem de impossibili eventu.

6. Non desunt inter dd. qui excusant a mortali eum, qui putaret, opera tantum esse peccatum, non autem peccandi desiderium; sed huic opinioni numquam potui acquiescere, cum intelligere non valeam, quomodo evenire possit, ut qui jam scit, aliquam actionem, v. g., fornicationem esse peccatum, possit non peccare deliberate desiderando illam deliberate exequi, impossibile mihi videtur,

opin. Vincent. Baron. in post. p. ad mor. théol. d. 4. q. 5. §. ult.

(2) Lib. 4. n. 470. — (3) Num. 720.